

FRÁSÖGN

af ársfundi Vestnorræna ráðsins á Bifröst 22.–25. ágúst 2011

Af hálfu Íslandsdeildar Vestnorræna ráðsins sóttu ársfundinn Ólína Þorvarðardóttir formaður, Atli Gíslason, Árni Johnsen og Höskuldur Þórhallsson, auk Kjartans Fjeldsted ritara. Meðal helstu mála sem rædd voru á fundinum voru staða Vestur-Norðurlanda í samhengi við þróun og umsvif á Norðurskautssvæðinu, vestnorræn samvinna á sviði kvikmyndagerðar, meðferð brotajárns á Vestur-Norðurlöndum, og hugsanlegar breytingar á fundafyrirkomulagi ráðsins.

Ólína Þorvarðardóttir, formaður Vestnorræna ráðsins, setti ársfundinn með því að biðja viðstadda að minnast fórnarlamba hryðjuverkanna í Ósló og Útey með einnar mínútu þögn. Þá minntist hún einnig Jónatans Motzfeldt, fyrrv. formanns ráðsins, sem lést á síðasta ári. Því næst gerði hún grein fyrir starfsemi ráðsins á liðnu ári og sérstaklega fyrsta fundi þingmannanefndar Hoyvíkursamningsins sem og fundi með Evrópuþinginu á Grænlandi í maí sl. og þátttöku ráðsins í starfsemi þingmannanefndar um norðurskautsmál. Þá bauð hún nýjan áheyrnarfulltrúa Norðurlandaráðs, norska þingmanninn Rigmor Andersen Eide, velkomna og þakkaði Mariusi Rein, ritara landsdeildar Færeyja, fyrir vel unnin störf en fundurinn var sá síðasti sem hann sækir eftir 25 ára starf með ráðinu.

Því næst gerðu formenn landsdeilda grein fyrir starfsemi landsdeildanna undanfarið ár. Í máli Ólínu Þorvarðardóttur kom fram að þingsályktunartillögur frá síðasta ársfundi ráðsins í Tasiilaq hefðu verið afgreiddar af utanríkismálanefnd nema tillaga um vestnorrænt sögu- og samfélagssetur, sem ekki hefði verið afgreidd úr nefndinni. Í máli Josefs Motzfeldt, formanns grænlesku landsdeildarinnar, kom einnig fram að tillaga um vestnorrænt sögu- og samfélagssetur hefði ekki heldur verið samþykkt á grænleska þinginu.

Marit Nybakk, varaforseti norska þingsins, ávarpaði fundinn og tileinkaði mestan hluta ræðu sinnar hryðjuverkunum og þeim áhrifum sem þau hefðu haft á norskt samfélag. Þá upplýsti hún að Norðmenn hygðust kaupa nýjar björgunarþylur til að geta betur uppfyllt skyldur sínar samkvæmt Nuuk-samningnum. Nokkur ágreiningur væri þó milli varnarmálaráðuneytisins annars vegar og dómsmálaráðuneytisins um fyrirkomulag og umsjón með þyrlunum.

Rigmor Andersen Eide, nýr áheyrnarfulltrúi Norðurlandaráðs, minntist einnig fórnarlamba hryðjuverkanna í Noregi. Um hefði verið að ræða árás á mannleg gildi. Taldi hún mikilvægt að norrænt samstarf liti bæði til austurs og vesturs. Tók hún undir áherslur Vestnorræna ráðsins um sjálfbæra nýtingu hafsins og minntist sérstaklega á endurnýjanlega orkugjafa sem mikilvægt samstarfssvið ráðsins og Norðurlandaráðs í framtíðinni.

Í ávarpi Steingríms J. Sigfússonar, starfandi samstarfsráðherra, kom fram að samhengi við stækkun Evrópusambandsins sem og hnattvæðingarinnar væri svæðisbundið samstarf eins og hið vestnorræna sífellt mikilvægara og ánægjulegt væri að það væri orðið viðurkennd stærð í norrænni samvinnu. Þá minntist hann á frumkvæði formennsku Íslands í norrænu ráðherranefndinni um aukið samstarf til vesturs, við fylkin á Atlantshafsströnd Kanada og Bandaríkjanna sem og við Írland og Skotland. Hvað varðar viðbrögð ríkisstjórnar Íslands við ályktunum síðasta ársfundar ráðsins einkenndust þau á sumum sviðum af stöðu efnahagsmála. Sérstaklega hefði þó ályktun um aukið samstarf um björgun haft veruleg áhrif og af Íslands hálfu þætti samstarfið lofa góðu.

Á fundinum var rætt um hugsanlegar breytingar á fundafyrirkomulagi ráðsins. Ókostur hefur þótt að svo langt líði milli ársfundar, sem haldinn er í ágúst, og þemaráðstefnunnar, sem haldin er í maí. Þá væri tímasetning ársfundar oft að öðru leyti óheppileg fyrir þingin. Talsverður stuðningur kom fram við þá hugmynd að flytja ársfundinn aftur í september eða október og þemaráðstefnuna fram í apríl. Var forsætisnefnd ráðsins falið að útfæra þessar

hugmyndir nánar og koma með tillögu að framtíðarfyrirkomulagi sem lögð verður fyrir næsta ársfund í Færeyjum 2012.

Með fundinum lauk jafnframt formennskuári Íslands og var Kári P. Højgaard, formaður færeysku landsdeildarinnar, kjörinn nýr formaður ráðsins til næsta árs í stað Ólínu Þorvarðardóttur, formanns Íslandsdeildar. Í ávarpi sínu þakkaði hann Ólínu Þorvarðardóttur fyrir einstaklega vel heppnað formennskuár sem án vafa hefði styrkt ráðið verulega. Hann mundi sem formaður leggja áherslu á að ljúka vinnu við breytt fundafyrirkomualg ráðsins. Áhersla yrði lögð á ályktun ráðsins frá 2008 um að haldinn yrði vestnorrænn dagur til skiptis í löndunum þremur, en í skýrslu samstarfsráðherranna hefði sá möguleiki verið viðráður að norrænu húsin í löndunum þremur sæju um að halda hann hátíðlegan. Hann mundi taka málið upp á fundi með samstarfsráðherrunum. Hvað varðar björgunarmál í Norðurhöfum fagnaði hann undirskrift Nuuk-samnings Norðurskautsráðsins og taldi mikilvægt að ráðið beitti sér í þá veru að sá útbúnaður sem til er til björgunar yrði aukinn.

Stærstur hluti málefnavinnunnar fór fram á seinni fundardegi og samþykkti ársfundurinn alls sex ályktanir sem beint er til stjórna landanna þriggja. Þar má fyrst nefna tillögu frá Íslandsdeild um að vestnorrænu löndin kortleggi hagsmuni sína með tilliti til þeirra breytinga sem nú eigi sér stað á norðurskautinu í ljósi umhverfisbreytinga.

Aukið menningarsamstarf var einnig fyrirferðarmikið í ályktunum ráðsins að þessu sinni, en fundurinn samþykkti annars vegar ályktun um að auka samstarf vestnorrænu landanna í kvikmyndagerð. Þá samþykkti fundurinn ályktun til ríkisstjórna landanna um að eiga með sér samstarf um að gera listamönnum og rithöfundum kleift að dvelja í einu hinna vestnorrænu landanna og öðlast innblástur frá menningu þess og náttúru í list sinni. Loks var samþykkt ályktun um að löndin þrjú ættu með sér samstarf um að kortleggja og viðhalda tónlistarhefðum sínum.

Af hálfu landsdeildar Grænlands kom fram ályktun um að Vestnorræna ráðið skori á ríkisstjórn Íslands að gera vestnorrænum borgurum, sem hafa stutta viðkomu á Íslandi kleift að hafa með sér ákveðið magn af kjöti til eigin nota. Einnig var samþykkt ályktun um að löndin athugi sameiginlega hvernig meðferð og endurvinnsla á brotajárni er best fyrirkomid, en slíkt getur verið verulegt vandamál á eyjum og í einangruðum samfélögum.

Ákveðið var að efni næstu þemaráðstefnu ráðsins, sem haldin verður á Grænlandi næsta vor, verði „Sameiginlegir hagsmunir Vestur-Norðurlanda gagnvart þróun og umsvifum á Norðurskautssvæðinu“. Áhersla verður lögð á að greina efnið út frá efnahagslegri þróun á svæðinu og þróun atvinnulífs, greina varnarstöðu landanna og sóknarfæri gagnvart þeim auknu umsvifum sem fyrir sjáanleg eru í kjölfar umhverfisbreytinga á norðurskauti. Ráðið mun óska eftir því að utanríkisráðherrar landanna taki þátt í ráðstefnu um málið næsta vor þar sem leitast verður við að skilgreina þá hagsmuni sem löndin eiga sameiginlega.

Annar fundur þingmannanefndar Hoyvíkursamningsins.

Samhliða ársfundinum fór fram annar fundur þingmannanefndar Hoyvíkursamningsins, fríverslunarsamnings Íslands og Færeyja. Á fundinum var lögð fram skýrsla frá utanríkisráðuneytum landanna um framkvæmd samningsins og fluttu Bergþór Magnússon frá utanríkisráðuneytinu og Hákun Jógvanson Djuurhuus, sendimaður Færeyja á Íslandi, erindi um samninginn. Í máli þeirra kom m.a. fram að ýmsar tæknilegar hindranir stæðu í vegi fyrir verslun milli landanna, m.a. ólíkir staðlar. Ísland hefði innleitt Evrópureglur á ýmsum sviðum en Færeyjar ekki, sem væri ákveðin hindrun. Vel hefði þó tekist að greiða úr þeim vandræðum sem komið hefðu upp og búist væri við að flest þau vandræði sem enn væru uppi yrðu leyst bráðlega.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.vestnordisk.is.